

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY ÚJSÁG

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári esekk-
és klijing 10 489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJROS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adjuk. — Hivatalos hirdetések 100 szög
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Erdélyiek!

A multban hazánk minden részei között először Erdély lett osztrák koronataromány. Erdély ma is ugy hallgat, mintha leghamarább akarna belényugodni abba, hogy Magyarországot ismét az egységes osztrák birodomba kebelezzék. Csak a vak nem látja, hogy erre fogtak össze Tisza István és cinkostársai. Szerintük elérkezett az idő, hogy teljesen végrehajtsák Tisza Kálmán ígérését, melyet az a miniszterelnökség fejében hajdan Bécsnek tett és végrendeletül fiára hagyott: Ausztria és a birodalmi eszme javára kijátszani, megsemmisíteni mindazt, amit az 1867. évi kiegyezés Magyarország államiségának visszaszerzett.

Tiszák a magyar eszme diadalmát, a renddel együtt tekintélyünk helyreállítását hirdetik. Ausztriában a magyar államiség letörése felett ujjonganak. Juniús negyediken Ausztria tiporta földre Tisza István, Lukács László és a magyar képviselőház többsége által Magyarországot. Hazánk nem volt a világ előtt még soha oly megvetett, mint a mióta fölötté Tisza Istvánék uralkodnak, mert még soha oly gyűlözetes vereség nem érte, soha magát ellenemek oly gyáván meg nem adta, mint juniús negyediken.

Mi a neve annak, ki hazája fölött diadalra segíti az ellent? Áruló. Nem elég, hogy Tisza István és Lukács László elhagyják a polcot, melyet meggyaláztak. Bűnhődniök kell. Lukács László felelős miniszterelnöke Magyarországnak. Követeljük vád alá helyezését! Vádolja minden tisztán láto és független magyar ember. Véle békéről tárgyalni nem lehet. Birája legyen az általános, egyenlő és titkos választójog parlamentje!

Am fossza meg a fegyverek hatalmára támaszkodó erőszak mandátumától a küzdő ellenzéknek minden tagját! Am hulljanak el így a küzdelemben: az nem halál lesz, hanem ut a föltámadás, a halhatatlanság felé. De erkölcsi halált jelentene az ellenzékre, ha az a történetek után bekülő jobbot nyujtana az árulóknak.

Erdélyiek! Rajtunk a mult ne ismétlődjen! Ha mindenki belényugodnék is, nekünk újra meg újra tiltakozniuk kell alkotmányunk letiprása ellen. Mondjuk el ismét, hogy amit árulásnak tartottunk az első napokban, azt rövid néhány hónap leforgása a mi szívében honmentéssé nem tehet.

Jertek össze hatalmas nagy népgyűlésre!

Legyünk október 6-án délelőtt fél 11 órakor Kolozsvárt, a Mátyás király-téren! Ha akkor is velünk sir az ég vonuljunk, a Tornavivodába!

Erdélyiek! A Magyar Hazának hű fiai! Egyesítsük szavunkat messze Magyarországon minden zugába elhangzó riadóvá!

Kiáltunk ki, hogy ami árulás volt juniús negyediken, az árulás maradt október 6-án is!

Követeljük gróf Tisza Istvánnak és Lukács Lászlónak helyükről távozását!

Követeljük új miniszteriumot, a képviselőháznak haladéktalan fölhasználását és becsülelő választásokat pénz, pálinka hivatali kényszerítés nélkül!

Követeljük az általános, egyenlő és titkos választójog törvénybe iktatását az egyesült ellenzéki pártoktól elfogadott formában!

Követeljük a sajtószabadság ellen legújabbán intézett merényletek megtorlását és hasonlóknak ezutánra lehetlenné tételét.

Követeljük gróf Tisza Istvánnak politikai kiközösítését és Lukács Lászlónak vád alá helyezését!

Üljön törvényt a bűnösök fölött az általános, egyenlő és titkos választójog parlamentje!

Mondjuk el mindezt, kérlelhetetlenül, követeljük mindezt október 6-án. Bennünket a harcra és harcba kitarításra buzdítani, lejönnék közibénk a nemzeti ügynek parlamenti vezérei. Eljönnék a kevesek, akiket a megtévesztett Erdély ellenzéki programmal a képviselőházba küldött; eljönnék hazarészünkből az ellenzéki pártszervezetek képviselői. Velünk lesz az Általános Választójog Országos Szövetsége és velünk lesznek, a miénkkel összefognak a munkás kezek, kik a műhely szerszámaikat mindig készek a harci fegyverekkel fölcserélni és egyek lesznek velünk a Hazáért, a Népjogért és Szabadságért!

Erdélyiek, Ébredjétek! Óva int a történelem tanúsága. Hazudik, aki mondja, hogy nincs veszély és aludhattok!

Kolozsvárt, 1912. szept. 26-án.

A Kolozsvári Függetlenségi Párt nevében:

Dr. Apáthy István, Dr. Szacsavay József,
elnök, titkár.

Az oklándi követ...

Az oklándi követ,

A delegációba —

Bedobott egy követ.

Egye meg a fránya;

Az osztrák Auffenberg:

Magyarabb volt nála.

Az utolsó év-

negyed küszöbén.

— A városi polgárság figyelmébe. —

Októberben vagyunk; az esztendő utolsó negyedében. Székelyudvarhely város polgárságára, nevezetes időszak közelget.

Ez év végén lesz a városi képviselőtestület részleges megújítása és a tisztviselői kar választása.

Mind a két ügy nagyon fontos, de sokkal fontosabb az, hogy kiket állítsunk a város élére vezérekné; kiket emeljünk — ugy szólva — magunk fölé dirigens szerepkörben?

Ha végig tekintünk városunk mai viszonyain, társadalmi és közéleti állapotain; ha összehasonlítjuk a jelent a multtal és gondolkozunk e kérdésen, nagyrészen megtaláltuk a követendő helyes irányt.

Az utóbbi hat esztendő eredménytelenségeivel megelégedve, alig lehetünk.

Fizetjük a magas pótdadót. Látunk-e utána valami kezzel fogható eredményt? Történt-e ezekből az egysummában óriási pénzalozzatainkból valamely közhasznú alkotás, ami maradandó, ami nekünk is előnyt nyújtó lenne? Ugy-e, hogy nem!

Hát akkor miért fizetjük az aránylag rettenetes sullyal reánk nehezűdű pótdadót? Hiszen a városnak jövedelmező ingatlanai és sok más állandó bevételek biztosító forrásai vannak.

Nagyon egyszerű a felelet. Azért kell pótdadózunk, mert a város élén nincs olyan szerencsés kezű vezérferfi, aki ezt elhárítani képes lenne rólunk.

Fejétől illatozik a hal. Mi is első sorban a város polgármesterében keressük a bajok alapokát.

Többször kijelentettük és most is hangsúlyozzuk, hogy a polgármester és nem az e tisztet viselő ur a hibás. Tehát személyi motívumokat senki ne keressen közcelu és feltétlen közérdekű felszólalásainkban.

Ismételjük, a városnak több oldalon vannak tekintélyes bevételi forrásai, de lehetne terepmeni még többet és nagyobbakat is. Igen, lehetne, de ha nincs arravaló vezére, aki ezt kikutassa, megszerezze és önzetlen ambícióval a közjára fordítsa...

Vajjon, arányban áll-e a tisztviselői tevékenység azzal a magas fizetéssel, melyet most a polgármester a várostól húz? Aligha.

Miért kellett a város lélekszámát tizezen felülre kiűteni? Ki veszi ennek hasznát? A város polgársága nem. Hiszen jövedelmi forrásai nem szaporodtak, hanem fogytak, de azért közterheink óriásit emelkedtek.

Miért kellett tehát mesterséges utonmódon kiterőszakolni az egyes tisztviselők magasabb fizetési fokozatát? Kinek van ebből még nem érdemelt haszna? A városnak, mint erkölcsi testületnek nincs. A polgárságnak még kevésbé. De a polgármesternek van belőle nagy haszna, mert soha nem is álmódott fizetési fokozatba juttatta bele önmagát a város rovására. Igen, a város rovására, egyenlő kárára, mert a C) táblázat szerint is kapott volna 4400 K évi fizetést és 780 K lakbért, tehát összesen 5180 K

illetményt a kir. pénzügyi számvizsgálói nyugdíj mellé, mely kb. 3000 K s így együttesen 8000 K-nál több évi jövedelméből, mint főispáni stallumból, bőségesen jutott volna az éjszakai, oly nagyon kedvelt multságaira is...

De ez nem volt elég. Nem. A képviselőtestület első ízben a C) táblázat mellett foglalt állást, a vármegye törvényhatósági bizottsága is ezt helyeselte, mint a város érdekében állót. Azonban a polgármester ur addig jött-ment, addig hordoztatta az ellenakció aláírási ívét, addig iratta alá a mit sem sejtő képviselőtestületi tagokat egyenkint az irodájában, míg azok a tagok, kik a plénáris gyűlésen lezavazták a B) táblázatot, így suba alatt, — megengedjük többen jóhiszeműleg — épen az ellenkezőjét, vagyis a B) táblázat elfogadását hozták javaslatba a belügyminiszternek.

Khuen-Héderváry gróf nem is döntött az ügyben, mert látta a lólábat, de Lukács minisztersége alatt azonnal döntöttek és pedig a polgármester urék javára s hangsúlyozzuk, Székelyudvarhely város és közönségének mérhetetlen anyagi károsodására. Mert kimondotta a miniszter, hogy miután a város közönsége is azt kívánja (?), lépjen érvénybe a B) táblázat.

Most aztán sokan vakargatják fülök tövét, hogy elhibázták a dolgot. Nem kellett volna a B) táblázat mellé állani. Szánjukbanjuk könnyenhibóságukból származott bűnüket, de nem tudják, hogyan lehetne visszacsinálni ezt, a várost előbb-utóbb tönkretévő óriási botlást...

Mi teszünk egy javaslatot. Ha ezt sietve megcsinálják, akkor a bajt megelőzhetjük még idejében. Azonban sietni kell vele, mert választások után már keresztülvihetetlen...

Tessék napirendre tűzni a városi tisztviselők fizetéséről szóló szabályrendelet módosítását és a C) táblázat szerint állapítani meg a fizetéseket 1913. január 1-től kezdődőleg s a pályázatot ennek értelmében kihirdetni.

Igy sérelem nem esik, mert az új választásnál szerzett jogokra senki sem hivatkozhatik. Hiszen, akinek ez nem tetszik, egyszerűen a pályázatát beadni nem fogja.

Nézetünk szerint, csakis így lehetne most már segíteni a nagy bajon. Aki jobbat tud, szívesen elfogadjuk. FIGYELŐ

Szines képek.

Az oklándi követ.

Hoch, hoch, dreimal hoch! Heltai Ferenc dr ur, az oklándi kerület képviselője szerepelt a Bécsben tartott delegációban. Az osztrák érzélem annyira megszállotta, hogy székely követi mivoltáról is egészen elfeledkezett a benfentes mungó. Azt az indítványt eresztette utnak, hogy: a magyar delegáció tárgyaljon németül.

Természetesen, hogy maga Auffenberg, a közös hadügyminiszter is megbotránkozott ezen a tulbuzgóságon és az oklándi követ forró ohajtását, egészen hidegen, hátborzongással mellőzték.

Ime, a valódi mungó!... Felküldi gazdája Bécsbe s azonnal kész a magyarságról is elfeledkezni; nemcsak verejtékes keresményünket, de még hazánk nyelvét is kész feláldozni az osztráknak.

Csak előre mungók! Liferáljátok be szaporán a székelységet is az összmonarchiába... Ez méltó lesz választási hadjáratokhoz. Eből gyűlt politikai többség, csak ebből munkálkodhatik.

Le a süveget székelyek! Az oklándi követ felajánlta már magyar nyelveket is — az osztráknak. Hoch, hoch, dreimal hoch! A daróci, benei és erkedi rezes bandák zendítsék rá a Gotterhaltet, hadd hizzék a mája Haller főispán urnak, valamelyik otthonában, ez örömhír hallatára...

Egy székely kis-község haladása.

Az udvarhelyvármegyei Homoródszentpál községe az, amelynek derék székely népe a kor intő szavát megértve, derék papjának vezetése mellett, nyolc esztendő alatt, a népjóléti intézmények egész sorát alkotta. Erről szól az a kis füzet, melyet „Nyolc év Homoródszentpál község szövetkezeti életéből” címen irt meg Ürmösi József unitárius lelkész, abból az alkalomból, hogy a most épült szép és díszes „Szövetkezeti Népház”, melyhez hasonló épület a székely községekben alig van, f. évi október 13-án ünnepélyesen felavatják.

E kis füzetből megtudjuk, hogy az 1904. évben megindult fogyasztási szövetkezet igen jól, tisztességes és helyes alapon szolgálja a közérdeket, minek kész tanubizonysága az a tény, hogy a szövetkezet évi forgalma 1905-től 18,000 koronáról fokozatosan 1911-ig 41,000 koronára emelkedett.

Igen helyes intézménynek bizonyult a Székelyföldi Ministeri Kirendeltség által szervezett falusi Gazdakör, melyben a nép megismerkedett a szükséges gazdasági gépek (szóró-rosta, triőr, szeeskaavágó) előnyös használatával. E szervezett testület által volt kivihető a gyenge és silány legelő megjavítása gátkötések által, továbbá beton itató vályukkal és kutakkal való ellátása. A Gazdakör tagjai által közösen vett gazdasági gépek részére egy gépszín építettett. Egyik télen egy hat hetes fafaragászati tanfolyamon 16 ifju és gazdaember tanulta meg a legszükségesebb gazdasági eszközök készítési munkálatait.

A legáldásosabb intézménynek mondja a kis füzet a székely kisgazdára nézve is a tejszövetkezetet. E ma már szépen virágzó egyesület megalakítása sok nehézséggel járt azért, mert a nép nem ismerte, sőt nem is hallott róla. 1905 évben még csak egy volt Udvarhelymegyében.

A hom.-szentpáli szövetkezet — igen helyesen — a nép szomszédos kis községeit is bevonta társul s így elérte azt, hogy a miből addig a nép egy fillér jövedelmet sem látott, 1906—1911-ig 82,620 koronát kapott. Ma már minden gazda hálával emlegeti ez intézményt, mely gazdasági megélhetésének egyik főforrása.

E kultur-intézmények koronája, de egy szersmind a nép egyetértésének, összetartásának szép bizonytsága a „Szövetkezeti Népház”, mely közös hajlékot együtt építette magának a fogy. szövetkezet, tejszövetkezet, gazdakör és község. Mindenik testület kényelmez, tágas otthont nyert benne. Az épület készpénzben 27,000 koronába került, melyhez a 8000 korona értékű közmunkát hozzáadva, megítélhető, hogy nem csekély áldozatot hoztak a derék székely atyafiak kulturális haladásuk érdekében.

A füzet hálásan emlékezik a Székelyföldi Ministeri Kirendeltség vezető embereiről: Dr Koós Mihály min. oszt. tanácsos, enesei Dorner Béla kir. gazd. intéző és Székelyhidy Viktor gazd. felügyelőről, kik jóindulatu támogatásban és segélyben részesítették e községet s méltányolták a nép haladni vágyását.

Azonban kiolvasható a füzetből, hogy minde munkák megalkotásában a vezérszerep Ürmösi József unitárius papé. Ez a kiváló szervezőképességgel, széleskörű tudással és kiváló emberszeretettel megáldott pap, valóságos apostolként vezette a község és vidékének népét a boldogulást, önállóságot, függetlenséget biztosító alkotások keresztülvitelében. Az ő nemes ügybuzgalma és ambiciózus lelkesedése teremtette meg az elősorolt népsegítő alkotásokat, melyek örök időknön át hirdetni fogják a jó pásztor elévülhetetlen érdemeit.

Október 13-án lesz a Népház felavatása és ugyanakkor a vármegyei gazdasági egyesület erdélyi magyar fajta tenyészállat díjazást is tart Homoródszentpál községben.

Kossuth-szobor

Nyiregyházán.

Szabolcsvármegye szívében, Nyiregyházán vasárnap leplezték le Kossuth Lajos hatvankilencedik szobrát. A hazafias nagy ünnepen Kossuth Ferenc is részt vett és a szobornál ezeket mondotta:

— Némán áll a szobor előttünk és mégis hallom hangját, mely lelkemhez szól. Azt mondja e hang: Meghaltam, de azok az eszmék, amelyekért éltem, örökké fognak élni. Azt mondja e hang: Eltemettek, de elveim kitörnek a sírból és eget kérnek. Azt mondja e hang: Nem vagyok én többé köztetek, azért mégis ott ülök mindenütt a magyar tűzhelyeknél és ha lesz szüksége a hazának arra, hogy legyen egy eszme, amely egyesíti az egymásra törő magyarokat, ez az eszme az én eszmém lesz, Kossuth Lajos eszméje. (Zajos éljenzés és taps.) Ez a szobor hirdetni fogja itt azokat a nagy elveket, amelyekhez hűlen nem lehet a magyar soha! (Éljenzés és taps.) Mert a magyarnak bármely párthoz tartozzék, kívánnia kell, hogy hazája legyen független és szabad! (Zajos éljenzés és taps.)

Az ünnepély után rendezett banketten pedig így szólt:

— Midőn az a szerencse ért, hogy jelen lehetek olyan lélekemelő ünnepélyen, a milyen a mai, akkor vagyok a legboldogabb, mert látom, hogy édesatyám emlékét pártkülönség nélkül tiszteli meg az egész nemzet (Igaz, úgy van!) Mindenki természetesnek fogja találni, hogy erős párt-ember vagyok, hiszen a függetlenségi eszmékért való rajongást az anyatejjel szívtam magamba. Szent meggyőződése, hogy hazánk csak akkor lehet szabad, boldog és megelégedett, csak akkor lehet ura saját sorsának, ha államilag független. Ezt a meggyőződést a mesterek legnagyobbikától, az édes atyámtól örökölttem és tanultam. És ambar kétségtelen, hogy ahhoz a párthoz áll legközelebb édesatyám emléke, amely pártnak én is szerény tagja vagyok, még is helytelennek találnám, ha emlékét akármelyik párt a maga számára akarná lefoglalni. Ezzel csak kicsinyíteni lehet emlékét, holott ez egy mélységesen nagy magyar nemzeti kincs, az ő dicsősége, amely előtt két világrész bajor meg, mélységes magyar dicsőség. (Zajos éljenzés és taps.)

— Én tehát nem mint pártember szóllok Kossuth Lajoshoz, de állítom, hogy vannak az ő hagyományos elveinek olyan tételei, amelyek örök igazságok voltak és lesznek minden magyar előtt Ezek az igazságok lerontják a pártkereteket és előttük, a fájdalom nagyon is pártokra szakadt nemzet önkéntelenül meghajol és összefor. (Éljenzés és taps.) A magyar nemzeti eszme gondolatától áthatva éltem és cselekedtem, mióta hosszú hontalanságomból hazajöttem. Minden tettemben a magyar függetlenség, a magyar államiság, a magyar nép jogai teljességének kivívása, jólétének biztosítása volt vezérlő csillagom. Nem tagadom, hogy e célok elérésében mindig mérséklettel jártam el, mert hazámat mindig feltettem, de a mérséklet nemesak, hogy nem zárja ki az erős elhatározást, sőt ellenkezőleg ezt tartóssá és megingathatlanná teszi. (Igaz, úgy van!) Ez az irány vezetett kormányzásom ideje alatt is, amidőn ha rövid idő alatt az évtizedeken keresztül mélyen megásott utirányból a nemzet szekerét nem lehetett is egyszerűen kizökkenteni, a szekér rudja nem többé visszafeté állott, hanem előre fordított, (Élénk éljenzés, igaz, úgy van!) és elég

lett volna a nemzetben az összetartás arra, hogy a székely megindulhatott volna a magyar nemzeti eszme megvalósításának útján.

— De mi tagadás benne, a mai közszellemben nem haladás, hanem visszaesés tapasztalható, annyira, hogy ma talán még a hatvanhetet sem tudta volna megélni Deák Ferenc. Éppen ezért tartom szükségesnek felébreszteni a közszellemet. Reményeimben nem is csüggedek, mert jól tudom a magyar történelemből, hogy a közszellem visszaesése követte mindig ennek ébredését. De most már elég a visszaesés, mert hazánk ellenségeinek száma nagy és láthatóan sorakoznak ellenünk. Ebből kifolyólag honfiai kötelességemnek tartom felhasználni ezt az alkalmat, amidőn Kossuth Lajos emlékében, hazafiságában és örökéletű elveiben itt ma pártkülönbség nélkül találkozunk, hogy ne álljon szembe magyar a magyarral, hanem találjuk meg a módját annak, hogy elhárítva azokat az akadályokat, amelyek ez idő szerint is a békés kibontakozásnak útjában állnak, ki ki a maga helyén és a maga elvei szerint munkálkodjék a végecért, a magyar haza függetlenségeért és önállóságaért. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps.)

Balkáni háború.

A bolgár—szerb—görög—montenegrói szövetség megalakult és Törökország ellen háborúra készülnek.

A bolgár és szerb kormány elrendelte az általános mozgósítást. Montenegró pedig már régebben mozgósított.

A balkáni helyzet kritikus pontra jutott és a további következmények kiszámíthatatlanok.

György görög király hirtelen félbeszakította kopenhágai időzését és Bécsbe utazott s királyunknál kihallgatáson jelent meg.

Bécsi híradás szerint, mielőtt a török—bolgár határon megszólal az első ágyú, az osztrák—magyar hadseregnek be kell vonulnia a Szandzsákba.

HIREK.

— **Nyugalomba készül a főkapitány.** Szombatfalvi Lajos, Székelyudvarhely város rendőrfőkapitánya, a Ferenc József rend lovagja — mint biztos forrásból értesülünk — nyugalomba készül. Az időpontot jövő év február havára tervezi. Közel negyed század óta áll a város szolgálatában s mint tréfásan ő maga mondja: „Meguntam a hivatalt és engem is meguntak már. Ezért megyek nyugalomba”.

— **Az időjárás** egészen kellemesre változott. Tegnap délnél 20 C. fok volt. Sirius jóslata bevált, a mennyiben szept. 26-ika óta kedvezőbbre fordult az időjárás.

— **Sirius időjóslása.** Vargha László, aki a fenti címen folyóiratot ad ki, a következőképp jóslja meg az időjárást ennek az évnek hátralevő napjaira és a jövő évre.

A hőmérséklet fokozatosan emelkedni fog úgy, hogy október 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12 14-ig már kielégítő és kedvezőbb időjárásban lesz részünk. A levegőnek egy párnapig lehűlése után az időjárás ismét csak kedvezőbbre fog változni. 17-ike körül éjjeli fagyok várhatók; néhány napra, 19—20-tól kedvező napok, 23, 24-től hidegebb idő jön, több helyen havazásokkal. November 1-től kedvező, szép, enyhe napok várhatók, itt-ott esővel, sőt egyes helyekről zivataros esőt is fognak jelezni. November 8—10-ike közt kedvező napokra számíthatunk, amelyek elég szépnek és kedvezőnek ígérkeznek. Felhívom tehát a földmivelők figyelmét arra, hogy minden percet fel kell használni, hogy munkájukat bevégezhessék, mert ez a hónap is elég szeszélyes lesz: nagyobb esők, éj-

jeli fagyok és hó-csapadékok, illetve kisebb havazások várhatók. December kevés esőzést és havazást ígér, de sok ködön is lesz részünk, amely már november hóban is több helyen fog átvonulni; december 1-től 8-ig hideg idő, 8-tól 12-ig nagy köd, 14-től 20-ig hideg idő, 22-től ködös, nedves hideg idő, itt-ott hó-csapadékokkal.

1913. január 1-től kemény hideg, több helyen havazással, január 8-tól nedves, hideg eső és hó fog esni, 22-től nagy havazás ígérkezik, amely Európa és hazánk nagy részeiben fog esni. Ezen szeszélyes időjárásokat a föld tengelyének korábbi elhajlása okozza és az, hogy mi az északi részre estünk. Az őszi hónapok nem a legkedvezőbbek lesznek, hűvös, szeles és esős jellegűek; de viszont a tavasz korán fog beállni. Márciusban már gyönyörű szép, meleg napok jönnek, zivataros esőkkel; bő termés és igen jó esztendő lesz; ugyancsak kellemes nyár is. 1913. évi szeptember és október hónapokban második nyári fog jönni és hosszú lesz az őszi. Mindenki megjegyyezheti magának, hogy az 1912. évben fehér karácsony ígérkezik.

— **Harmadosztály a gyorsvonaton.** Október 1-seje óta III. osztály is van a gyorsvonaton. Ez ole öbb a II. osztálynál valamivel amennyiben 26 K 40 f helyett 19 K 20 fillért kell fizetni Héjasfalvától Budapestig. Tehát a III. oszt. gyorsvonati menetjegy ára egyenlő a személyvonat II. osztályu díjával. Elég kár volt tönkre tenni Baross Gábor hatalmas lendületet biztosított zóna-tarifáját. Ezt pótolni nem tudják akkor sem, még ha IV. osztályt állítanak is be a személyvonatnál.

— **Iskolaköteles cselédek.** Cselédek, akik a 14-ik életévüket még be nem töltötték, az 1868. XXXVIII. t.-c. 50. §-a értelmében iskolakötelesek. Ennélfogva figyelmeztetnek a szolgálatadók, hogy iskolaköteles cselédjeiket azonnal irassák be valamelyik iskolába, mert ellenkező esetben a szolgálatadó ellen fenti t.-c. 4. §-a alapján a kihágási eljárás folyamatba tétetik.

— **Piaci helypénz szedése.** Fölmerült eset alkalmából mondotta ki a hatásköri bíróság, hogy a piaci (vásári) helypénz szedése körül fölmerülő minden vitáskérdés a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik még pedig nemcsak az igény megállapítása, hanem a követelés érvényesítése szempontjából is. Hogy a közigazgatási uton mely hatóságnak kell eljárnia, azt a hatásköri bíróság nem dönti el.

— **A szejke-asványviz forrás** kezelését e hó 1-től kezdődőleg maga a tulajdonos: Ugron Ákos földbirtokos vette át. Ha valakinek bármely irányban valami ohajtása lesz, forduljon egyenesen a tulajdonoshoz, aki készséggel tesz eleget bármely jogos kívánságnak. Telefon-száma 49.

— **Városok közbűgőhidjainak kibővítése.** A földmivelésügyi miniszter legutóbb valamennyi törvényhatósági m. kir. állatorvoshoz rendeletet intézett, a melyben fölszólítja őket, hogy miután a husvizsgálati rendelet 3. szakasza kötelezően elrendeli, hogy törvényhatósági és rendezett tanácsu városokban a köz- és magánfogasztásra szánt szarvasmarhákön kívül a közfogasztásra szánt juh (bárány), kecske (gödölye) és sertés (malac) is csupán közbűgőhidon legyen levágható. Az ily berendezéssel el nem látott városi közbűgőhidak megfelelő kibővítésére, illetőleg e célból egészen új közbűgőhid létesítésére legkésőbbi határidőül az e rendelet életbeléptetését követő ötödik év vége állapított meg. Tekintettel arra, hogy e határidő 1913. augusztus 1-én lejár, a rendelkezés pontos végrehajtását ellenőrizni s a netán késedelmes közbűgőhidi építkezések ügyét szorgalmazni kívánja. Fölhívja tehát az állatorvosokat, tegyenek október 31-ig jelentést, hogy a működésük területén levő

törvényhatósági és rendezett tanácsu városok a rendelkezés értelmében közbűgőhidjukat megfelelően kibővítették-e, vagy új közbűgőhidat létesítették-e, illetőleg gondoskodtak-e már arról, hogy a kérdéses építkezések a jelzett határidőig befejezhetőek legyenek?

E NAP

Kedd, október



Remig pk

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem között áll a magyar nemzet. Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, függetlenségi, bátor szavú újság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által vissza szerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

— **Adómentes községi legelő.** A közigazgatási bíróság egy most publikált ítéletben kimondotta, hogy ha a község abból a célból bérel legelőt, hogy a község marhatenyésztését előmozdítsa s e végett a bérbevett legelőt a lakosság állatainak legeltetésére adja át, a lakosoktól pedig csak annyi legelőbért szed be, amennyi a legelő hasznosbérének kifizetésére szükséges, tehát nem nyereszkezik a bérleten, kereseti adót fizetni nem tartozik. Eddig a földbérletek, tekintet nélkül a bérlore s a célra, amelyre a kibérlés történt III. o. kereseti adó alá estek.

— **A szárnyas és aprójószág** ára hirtelen alá szállott vármegyénkben. Az etédi orsz. vásáron pl. 1 felnőtt kost 2 K-ért, 1 drb 8 hetes malacot 1 K 20 fillérért, 1 tyúkot 60 fillérért lehetett vásárolni.

Közgazdaság.

Udvarhelyvármegyei Méhészegyesület Elnökségétől.

Sz.: 289—1912.

Felhívás

az ingyenes eperfák kiosztása tárgyában.

A földmivelésügyi m. kir. miniszter a selyemtermelés emelése céljából kiküldött meghatalmazottja, a szekszárdi selyemtermelés felügyelőségétől f. hó 21-én 11,046 szám alatt vett leirat szerint a méhészegyesület tagjai és a vármegyei községek, valamint a lelkesek, tanítók, jegyzők és kisgazdák a jövő évben is teljesen díjtalanul nyerhetnek 2—3 éves magágyi eperfa csemetét és 5—6 éves kiültetésre alkalmas eperfát, ha szükségletüket f. évi dec. hó 1-ig hozzánk bejelentik. Felkérjük tehát az érdekelteket, hogy elhatározásukról — az elültetendő mennyiség és a fák korának megjelölésével — a fenthatárnapig minket egyszerű lev.-lapon értesítsenek, hogy a fák megküldése iránt a kedvezményt nyújtó hatósághoz felterjesztést tehesünk.

Megjegyezni kívánjuk, hogy a 2—3 éves csemeték eleven sövény telepítésére, míg az 5—6 éves fák — koronába nevelve — kiültetésre alkalmasak és hogy a kért csemeték vasuti szállítása nem terheli a kérényezőket, — a fának a vasuti állomási ról az értesítés vétele után való azonnali elszállítása és elültetése kötelező.

Székelyudvarhely, 1912. szept. 25-én.

Gál Imre
egyl. titkár.

Lányi Imre
egyl. elnök.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg *hasznára lesz*. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőinkkel történő bejárásainál és megrendeléseinknél a **„SZÉKELY-UDVARHELY”** c. ujságot felemlíteni szíveskedjék.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és borszárművezők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Eladó véredek.

Két darab 8 hónapos him és nőstény véredek, melyek Frigyes főherceg véredekkel volt párosítva, mind a kettő garantált tiszta faj, semmi szépség hibájuk nincs — 300 és 200 koronaért eladó. Cím: özv. **Kerbólt Ferencné VINKOVCE** (szerényvárm.) Florián-u. 6. sz.



NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolendt Wien III. cs. és kir. udvari szállító

80 éves gyári tennállás

Eladó vagy kiadó

belsőség. Székelyudvarhelyt Solymossy-utca 27. sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonos-tól egyenlő.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borszárművező

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Bélyegzők és pecsétnyomók mindenféle kivitelben gyári áron pontosan, hibátlan szövegezéssel kaphatók „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papírkereskedésében), Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendeléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

Eladó olcsón egy szép és jó Daniel-féle cserépkályha. Hol? Megmondja a lap kiadóhivatala.

A könyvpide szenzációja

Két hét alatt 45.000 példány fogyott el

A Háztartás könyvtára.

Kipróbált receptek.

Szerkesztő: **Kathy Emilné.**

1. Hus- és bőszi levesek
2. Leves való tészták és mellékletek
3. Különböző előételek
4. Tojás-ételek
5. Marha, borjú és sertéshus-ételek
6. Szárnyasok és szárnyas vadak
7. Nyúl, őz- és egyéb vadhusok
8. Halak elkészítése
9. Különböző főzelékek
10. Gyúrt és kifőtt tészták
11. Élesztős tészták és rétesfélék
12. Torták könyve
13. Sós és édes mártások
14. Édességek és cukorkák
15. Apró sütemények
16. Különböző italok
17. Józsi kenérsütés
18. Fagylaltok, kocsonyák, krémek
19. Gyümölcs befőzés
20. Zöldség, uborka stb. eltartása.

Egy-egy kötet ára csak 20 fillér. Megrendelésnél elegendő a számok

közlése, Egyes kötetek megrendelésénél 5 fillér portóra küldendő. Mind a 20 kötet ára bérmentve 4 korona. Szétküldés csak a pénz előleges beküldése ellenében.

HAZTARTÁS kiadóhivatala, Bpest, Eötvös-u. 36.

1848 eredeti francia angol és amerikai toalett-modell közöl a **BUDAPESTI BAZAR** egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámmat küld a **BUDAPESTI BAZAR** kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Udvarhelyvármegye Nemes Csáládjai. Szerkesztette: **Palmy József.** Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: **Betegh Pál** könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E diszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat tartalmaz.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

VASÁRNAPI ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSI ADATOK

EGY ÉVFOLYAMRA 20 K. (KÖNYV-ÉRTÉK)

Minden újonnan belépő előfizető ingyen kapja a **Vasárnapi Újság** diszes karácsonyi albumát

Mutatványszámokat kiadatra minden kinek küld a Vasárnapi Újság kiadóhivatala, Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségű lap, Udvarhely egy legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenként 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterje uségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapirok. Ezeket kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, vász. **Képes levelezőlapok** 20-féle hetélybeli felvétel leveledpapirosok, stb. Nagyválaszték tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Állandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok**, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkész, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTATÓ-ES KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ES PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

KÖNYVNYOMDÁJÁT

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetet

honnan izléses munkák a legrovidebb idő alatt olcsón kerülnek ki

Acelírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszáraz disztollszáraz. **Íronok, fekete, színes és másoló-íronok, notes-íronok, csavaríronok (crayonok), zsebíronok és varironbetétek, íronedők, íron-hegyezők. Kreták, iskolai, házi és fajelző kreták, színes kreták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, végy- és ruhajelző tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, feltisztó, titbronz.**

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek, Gramophon és fonográfok, fémek és hengerek, dan-egelő-írók és mások. Monogramok, fémhormú és leveledpapijelzésre. Kezi nyomda. Különböző bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak, Ajtóablak és befűtőlapok öntött fém-ből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képes-könyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másoló-könyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztár-tömbök (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színtben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szegek, kapesok stb.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhelyt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.